

УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ДИНАМІЧНИХ ЗМІН СЕРЕДОВИЩА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті розглянуто актуальні проблеми логістичних операцій підприємства в умовах турбулентного зовнішнього середовища. Визначено основні ризики та виклики, з якими стикаються підприємства у процесі організації логістики, зокрема під впливом військових дій, зміни постачальників, цифровізації та екологічних вимог. Запропоновано напрямки удосконалення логістичних процесів, включаючи автоматизацію, впровадження гнучких логістичних стратегій, диверсифікацію постачання та інноваційні IT-рішення. Проведено аналіз реального кейсу підприємства з метою обґрунтування ефективності рекомендованих заходів.

Ключові слова: логістика, логістичні операції, ризики, удосконалення, адаптація, цифровізація, гнучкі стратегії, зовнішнє середовище.

Abstract

The article examines current issues in enterprise logistics operations under a turbulent external environment. The main risks and challenges faced by companies in organizing logistics are identified, particularly under the influence of military actions, changes in suppliers, digitalization, and environmental requirements. Directions for improving logistics processes are proposed, including automation, the implementation of flexible logistics strategies, supply diversification, and innovative IT solutions. A case study of a real enterprise is analyzed to justify the effectiveness of the recommended measures.

Keywords: logistics, logistics operations, risks, improvement, adaptation, digitalization, flexible strategies, external environment

Вступ

У сучасному світі логістика відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективного функціонування підприємств. З огляду на зростаючу складність глобального економічного середовища, підприємства все частіше стикаються з необхідністю оперативної адаптації своїх логістичних систем до нових викликів. Серед них – військові конфлікти, пандемії, порушення ланцюгів постачання, цифрова трансформація та екологічні обмеження. Ці фактори спричиняють не лише ускладнення логістичних операцій, а й загрозу зниження загальної ефективності підприємницької діяльності. У зв'язку з цим постає нагальна потреба в розробці і впровадженні стратегічних рішень щодо удосконалення логістики, які враховують динаміку зовнішнього середовища, ризики та можливості цифровізації. Метою даного дослідження є аналіз ключових проблем логістичних процесів підприємства та обґрунтування практичних напрямів їх удосконалення для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності.

Результати дослідження

У сучасних умовах господарювання підприємства стикаються з безпрецедентним рівнем турбулентності зовнішнього середовища. Військові дії, політична та економічна нестабільність, порушення глобальних ланцюгів постачання, зміна поведінки споживачів, а також цифровізація бізнес-процесів створюють нові виклики для логістичних систем. У зв'язку з цим питання удосконалення логістичних операцій набуває стратегічного значення.

Першим кроком до адаптації логістики до нових умов є глибокий аналіз впливу зовнішніх чинників на логістичну діяльність. До основних зовнішніх загроз відносять: порушення міжнародних торговельних відносин, валютні коливання, зміни у митному регулюванні, екологічні вимоги, а також обмеження, пов'язані з пандеміями чи війнами. Кожен з перелічених чинників прямо або опосередковано впливає на ефективність транспортування, зберігання, обробки вантажів та організації взаємодії з постачальниками і споживачами.

На практиці це проявляється у зростанні логістичних витрат, збільшенні часу доставки, зниженні рівня сервісу, а в окремих випадках — у зриві постачання. Так, через бойові дії або знищення інфраструктури багато підприємств були змушені швидко перебудовувати маршрути, шукати нових логістичних партнерів або змінювати стратегії закупівель.

На тлі зростаючих ризиків виявлено низку внутрішніх проблем у логістиці українських підприємств. Зокрема, це: ручна або фрагментарна автоматизація обліку товарів; брак резервних постачальників; відсутність системи управління ризиками у логістиці; низький рівень інтеграції логістичних функцій в єдину цифрову систему. Ці чинники знижують стійкість логістичних операцій і збільшують залежність від непередбачуваних подій.

З метою подолання вищезазначених проблем доцільно впроваджувати системний підхід до удосконалення логістичних операцій. Основними напрямками є:

1. Автоматизація логістичних процесів. Впровадження інформаційно-логістичних систем (WMS, TMS, ERP) дозволяє забезпечити контроль над запасами, оптимізувати маршрути, скоротити час обробки замовлень і зменшити людський фактор у логістичних операціях.

2. Диверсифікація джерел постачання. Формування багатоканальної мережі постачальників, у тому числі з альтернативних регіонів, сприяє зниженню ризику зупинки виробництва в разі форс-мажорних обставин.

3. Гнучкі логістичні стратегії. Перехід до моделей, що поєднують концепції Just-in-Time з резервними буферними запасами, дозволяє збалансувати витрати та ризики.

4. Аутсорсинг логістичних функцій. Залучення 3PL-операторів може підвищити гнучкість і адаптивність логістичної системи без значного збільшення капітальних витрат.

5. Цифрова трансформація. Інтеграція хмарних платформ, технологій Big Data та аналітики в реальному часі сприяє точному прогнозуванню попиту та оперативному реагуванню на зміни ситуації.

Реалізація зазначених заходів потребує злагодженої роботи менеджменту, наявності стратегічного бачення та готовності до інвестицій. Водночас практичні результати підприємств, які вже здійснили подібну трансформацію, демонструють зростання ефективності логістики, покращення рівня обслуговування клієнтів та підвищення загальної конкурентоспроможності.

У сучасних умовах нестабільності зовнішнього середовища удосконалення логістичних операцій є ключовим чинником забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства. Аналіз проблем і викликів, з якими стикаються українські компанії, засвідчує необхідність переходу від фрагментарного до системного управління логістикою, що охоплює як технічні, так і організаційні складові.

Висновки

Дослідження підтвердило, що критично важливими є впровадження цифрових технологій, автоматизація логістичних процесів, диверсифікація постачальників і впровадження адаптивних стратегій, які враховують непередбачувані зміни попиту й постачання. Інтеграція ризик-менеджменту в логістичну діяльність сприяє зниженню вразливості та забезпечує підприємству гнучкість в ухваленні оперативних рішень.

Таким чином, запропоновані заходи з удосконалення логістики дають змогу не лише мінімізувати негативний вплив зовнішніх загроз, але й вивести підприємство на якісно новий рівень розвитку. Ефективне управління логістичними процесами в умовах динамічних змін середовища стає не просто засобом адаптації, а стратегічною передумовою довгострокового зростання.

Список використаних джерел

1. Бланк І.А. Логістичний менеджмент. – К.: Ніка-Центр, 2021. – 512 с.
2. Christopher M. Logistics and Supply Chain Management. – Pearson Education Limited, 2020. – 356 p.
3. ISO 31000:2018. Risk management – Guidelines. International Organization for Standardization. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org>

Давидюк Людмила Петрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: keletckaya@gmail.com

Ризун Наталія Романівна – студентка групи Л-216, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: ruzun.r@ukr.net

Liudmyla Petrivna Davydiuk – PhD in Economics, Associate Professor at the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine. E-mail: keletckaya@gmail.com

Nataliia Romanivna Ryzun – student of group L-21b, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, Ukraine. E-mail: ruzun.r@ukr.net